

Toetsing Wet natuurbescherming

Kijktuinen te Nunspeet

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Gemeente Nunspeet
Dhr. R. van der Straaten
Markt 1
8071 GJ Nunspeet

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 9425/ 202106
Datum: 23-4-2020
Actualisatie: 2-6-2021
Projectleider: Jac Hakkens/ Jessica Loeffen
Opgesteld: Ilona van Dijk & Maaïke Leenen
Gecontroleerd: Maaïke Leenen / Jessica Loeffen
Status: Definitief
Versie: 3

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	9
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Bescherming van soorten	11
3.3	Bescherming van gebieden.....	11
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	12
3.5	Gelders Natuurnetwerk	13
4	Methode.....	15
4.1	Bureauonderzoek	15
4.2	Terreinbezoek.....	15
5	Beschermde soorten	17
5.1	Planten.....	17
5.2	Zoogdieren.....	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Grondgebonden zoogdieren	20
5.3	Vogels	22
5.4	Reptielen.....	24
5.5	Amfibieën	24
5.6	Vissen.....	25
5.7	Ongewervelden	25
6	Beschermde gebieden – Natura 2000.....	27
6.1	Instandhoudingsdoelstellingen Veluwe.....	27
6.2	Habitats en habitatsoorten.....	30
6.2.1	Habitattypen	30
6.2.2	Habitatsoorten	31
6.2.3	Broedvogels	33
6.2.4	Stikstof	37
6.3	Conclusie Natura 2000.....	37
7	Actualisatie ecologisch onderzoek	38

7.1	Nader onderzoek das.....	38
7.1.1	Resultaten	38
7.2	Actualisatie 2021	39
7.2.1	Wijzigingen ontwerp Kijktuinen	39
7.2.2	Nieuwe sporen/ bevindingen.....	42
7.3	Voorkomen gunstig vestigingsklimaat.....	42
7.4	Regeling Tijdelijke natuur	43
7.4.1	Verschil tussen ontheffing en gedragscode	44
7.4.2	Omvorming en ontwikkeling in het gebied.....	44
7.5	Conclusie.....	44
8	Conclusie	45
8.1	Bescherming soorten.....	45
8.1.1	Nader onderzoek das	46
8.1.2	Actualisatie ecologisch onderzoek.....	46
8.2	Bescherming gebieden	46
8.3	Bescherming houtopstanden	47
8.4	Gelders Natuurnetwerk	47
8.5	Geldigheid rapportage.....	47
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	50
	BIJLAGE 2 OVERZICHT INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN	56

1 Inleiding

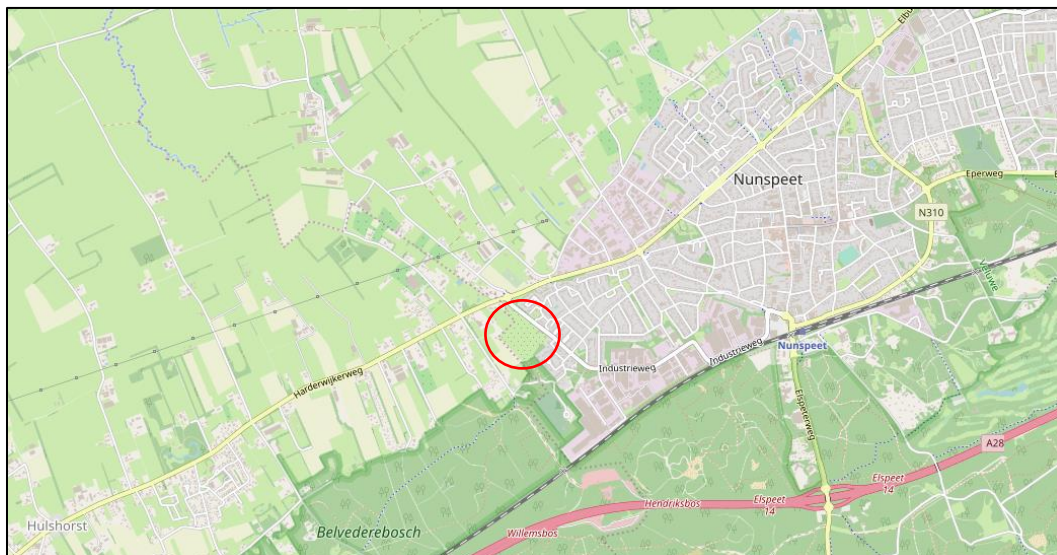
1.1 Aanleiding

Voorgenomen wordt het gebied aan de zuidwestzijde van Nunspeet (Figuur 1) te herontwikkelen. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

Daarnaast is het relevant om te benoemen dat zowel de omgevingsvergunning voor het zonnepanelenveld als de Nbw-vergunning voor de woningbouwontwikkeling onherroepelijk zijn.

Met de toetsing van voorliggende rapportage is een vergunning Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming aangevraagd en door provincie Gelderland op 18 september 2020 verleend (zaaknummer 2020-005284). Ook de Omgevingsvergunning voor het zonnepanelenveld heeft op 29 oktober 2019 de status ‘Vastgesteld’ gekregen. Beide zijn inmiddels onherroepelijk. Voor het onderdeel soortenbescherming is in 2019 onderzoek uitgevoerd naar de geschiktheid van het gebied voor das. In mei 2021 is het Voorlopig Stedenbouwkundig Ontwerp Kijktuinen (Buro SRO, 2021) opgesteld. Het onderdeel soortenbescherming dient te worden geactualiseerd op basis van dit ontwerp. Op basis daarvan is een hoofdstuk (Hoofdstuk 7) toegevoegd dat ingaat op deze actualisatie. De toetsingen zijn ongewijzigd gebleven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, in rood omcirkeld. Bron: Esri, 2019.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft de locatie Kijktuinen aan de Kienschulpenweg 26 te Nunspeet, gemeente Nunspeet, provincie Gelderland (Figuur 1). Het plangebied is bijna vijf hectare groot en bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisdoolhof en een blotevoeten pad (Figuur 2). Ter hoogte van de ingang is, aan de zuidkant een woning met tuin aanwezig. Het plangebied wordt ten noorden, westen en zuiden van het plangebied begrensd door een ijzeren hekwerk. De noordkant van de voorbeeldtuinen en het oosten van het plangebied worden begrensd door heggen. Onderstaand worden de verschillende deelgebieden van het plangebied verder toegelicht. Figuur 3 geeft een sfeerimpressie van het plangebied.

Voorbeeldtuinen

Direct ten noorden van de ingang liggen de voorbeeldtuinen. Hier staat tevens een laagbouw 'paviljoen' wat voorheen als kassa heeft gediend. Het gedeelte met de voorbeeldtuinen bestaat uit verschillende hoeken met themagerichte beplanting en aankleding zoals pergola's, bestrating, vijvers en borders. Ten tijde van het veldbezoek zijn de voorbeeldtuinen al grotendeels gesloopt en zijn her en der nog kleine elementen zichtbaar van de tuinen.

Maisdoolhof

Het maisdoolhof ligt in het westen van het plangebied, grenzend aan de voorbeeldtuinen. Ten zuiden van het maisdoolhof zijn parkeerplaatsen, een schuur en een kas aanwezig. Het veld is recent met zowel ruige mest als drijfmest bewerkt. Ten tijde van het veldbezoek werd het maisdoolhof geploegd om binnenkort opnieuw met mais ingezaaid te worden. Nabij de ingang, tussen het maisdoolhof en de voorbeeldtuinen in, zijn een ruige mest/compost hoop en een deels afgebroken houten tuinschuurtje aanwezig. Omdat het doolhof niet meer aanwezig is, zal in het rapport verder worden gesproken over maisveld.

Blotevoetenpad

Het blotevoetenpad ligt in de grasstrook om het maisveld heen. Een deel van de ingegraven autobanden, tussen de voorbeeldtuinen en het maisveld in, is nog zichtbaar. De andere helft is ten tijde van het veldbezoek al uitgegraven. In de groenstrook ten zuiden van het maisveld is een betonnen buis, met een diameter van circa 2 meter, aanwezig, een wilgenrij en een greppel.

Bedrijfswoning met tuin

Direct ten zuiden van de ingang is een bedrijfswoning met tuin aanwezig. De tuin is begrensd met een hoge stenen muur. De woning staat zeer recent leeg. De woning heeft een gestucte buitenlaag en een plat dak. De daklijsten bestaan uit aluminium en zitten vrij strak tegen de buitenmuren aan. In de tuin staan verschillende aangeplante struiken, bomen en bloemborders. Ook zijn er een klein grasveld en een vijver met waterbeplanting aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn er geen vissen in de vijver waargenomen, mogelijk dat die zich echter tussen de waterplanten hielden. Naast een tuin op de begane grond, is er ook een dakterras met pergola en beplanting bij de woning aanwezig. Tijdens het veldbezoek kon deze niet worden bezocht.

In het plangebied is, in de tuin van de woning na, geen verlichting aanwezig. De verschillende vijvers vormen de enige watervoerende elementen in het plangebied. Er zijn geen natuurlijke watergangen zoals sloten of greppels aanwezig.

Het plangebied grenst zowel ten westen als ten zuiden aan bomenrijen die onderdeel zijn van een bos en Natura 2000-gebied de Veluwe, waar ook Begraafplaats Nunspeet-West een onderdeel van is. Het plangebied grenst aan het noorden en oosten aan de bebouwde kom.

Figuur 2. Begrenzing van het plangebied, in rood omkader. Bron: Buro SRO, 2019.

Figuur 3. Sfeerimpressie van het plangebied op 7 mei 2019. Van links boven naar rechts onder: Voorbeeldtuinen met rechts de laagbouw 'Paviljoen'. In gang van het plangebied met links de voorbeeldtuinen. Maisveld met deels gesloopt houten tuinhuisje. Maisveld met zicht op de zuidelijke begrenzing van het plangebied, onderdeel van het Natura 2000-gebied de Veluwe. Van noord naar zuid genomen zicht op de al grotendeels gesloopte voorbeeldtuinen. De bedrijfswoning met tuin en vijver. De kas ten zuiden van het maisveld. Het stenen gebouw ten zuiden van het maisveld.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De ontwikkeling betreft het nieuwbouwen van woningen en een begraafplaats. Mogelijk zal voor de realisatie van een begraafplaats een tijdelijke invulling van zonnepanelen en/of flexwoningen worden aangehouden. De huidige bedrijfswoning zal blijven bestaan als reguliere woning, de overige gebouwen binnen het plangebied zullen worden gesloopt. Daarnaast worden groenstructuren (onder andere het herstel van oude houtsingels) en verlichting in het plangebied geplaatst. Ook komen er nieuwe voetpaden in het plangebied. Een van deze nieuwe voetpaden is het doortrekken van het huidige wandelpad ten zuiden van het plangebied, binnen de Veluwe, naar de nieuwe begraafplaats. Er worden geen watervoerende elementen in het plangebied aangebracht. Wel zal de hoeveelheid verlichting, door straatverlichting en bewoning van de huizen, toenemen. Het is nog niet bekend hoeveel woningen er exact zullen worden gebouwd. Een voorlopig schetsontwerp van de ontwikkeling is weergegeven in Figuur 4 en Figuur 5.

Een exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Figuur 4. Voorlopig schetsontwerp van de eindsituatie, inclusief begraafplaats. Bron: Buro SRO, 2019.

Figuur 5. Voorlopig schetsontwerp van de eindsituatie met tijdelijke invulling van een zonneveld of flexwoningen. Bron: Buro SRO, 2019

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbesleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen bij ruimtelijke ingrepen op een beperkt aantal terreinen is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbesleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt danwel of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De bescherming van soorten is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Tegen de zuidoostelijke grens van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied de Veluwe (Figuur 6). De zuidoostelijke houtwal is onderdeel van het Natura 2000-gebied de Veluwe. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden en de voorgenomen ontwikkelingen is er reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom noodzakelijk geacht. In hoofdstuk 6 wordt hier verder op ingegaan.

Stikstof-gerelateerde effecten

Middels een stikstofberekening wordt de uitstoot en depositie van stikstof berekend, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden. De berekening maakt geen onderdeel uit van deze rapportage en is separaat uitgevoerd (SRO, 2020).

Figuur 6. Ligging van het plangebied (in rood omlijnd) ten opzichte van het Natura 2000-gebied De Veluwe (in groen gearceerd). Bron: Provincie Gelderland, 2019d.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een

houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Binnen het plangebied worden enkele bomen in de voorbeeldtuinen gekapt. De bomen in de boomrijen langs de grenzen van het plangebied blijven behouden. De te kappen bomen zijn geen onderdeel van beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are en bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat. De kap van de enkele bomen in de voorbeeldtuinen is niet meldingsplichtig.

3.5 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De Groene Ontwikkelingszone (GO) bestaat uit terreinen met een andere bestemming gelegen in de voormalige EHS.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het GNN geldt het 'nee,

tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

De houtwallen aan de zuidwestelijke grens van het maisveld zijn onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk. De rest van het plangebied is geen onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (Figuur 7). Met de ontwikkeling blijven de houtwallen behouden. De gemeente heeft begin april 2020 aan de zuidzijde direct grenzend aan de bestaande houtsingel (onderdeel van het Gelders Natuur Netwerk) een strook van 6 meter breed aan mantelzoomvegetatie aangeplant. Dit ter versterking van de ecologische kwaliteit van het gebied en waarmee hinder en overtreding van de Wnb voorkomen kan worden. Deze strook krijgt uiteindelijk in het toekomstig bestemmingsplan de bestemming N-L of Groen.

Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de GNN significant aantast, deze structuur wordt juist versterkt. Een toetsing aan het GNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

*Figuur 7. Ligging van het plangebied (in rood omlijnd) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (in groen gearceerd).
Bron: Provincie Gelderland, 2019c.*

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door I. van Dijk uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 7 mei 2019 bij 9°C, bewolkt weer en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Het plangebied bestaat uit een maisveld en voorbeeldtuinen. In het plangebied is een diversiteit aan aangeplante bomen, bloemen en struiken aanwezig. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van een biotoopanalyse is een beoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied als maisveld en voorbeeldtuinen, voedselrijke bodem, is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Veel van de beschermde soorten komen nagenoeg uitsluitend voor op schrale voedselarme gronden.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze kunnen op basis van het aanwezige biotoop (voedselrijke bodem) worden uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook meervleermuis.

5.2.1.1.1 Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn verschillende gebouwen als bedrijfswoning, kas, schuur en paviljoen aanwezig. Geen van deze gebouwen zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, vanwege het ontbreken van boeiboorden, dakpannen, spouwgaten en andere smalle tochtvrije ruimtes rondom de muren, ramen en het dak van de gebouwen. Er zijn ook geen sporen, zoals uitwerpselen, van vleermuizen op de grond, langs de muren en kozijnen van de gebouwen aangetroffen.

Binnen het plangebied zijn verschillende aangeplante bomen en bomenrijen langs de grenzen van het plangebied aanwezig. Ten tijde van het veldbezoek is een groot deel van de aangeplante bomen in de voorbeeldtuinen verwijderd. Derhalve zijn de aangeplante bomen binnen de voorbeeldtuinen ongeschikt als potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen vanwege hun smalle omvang, jonge leeftijd, lage hoogtes en het ontbreken van dood hout. Langs de grenzen van het plangebied, de bomenrijen ten noorden, westen en zuiden van het maisveld, zijn vanwege hun omvang en grootte wel geschikt als potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen. Vanwege het aanwezige blad, konden deze bomen tijdens het veldbezoek niet gecontroleerd worden op holten, spleten en loszittend schors.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen vanwege de aanwezige insecten van het maisveld en de voorbeeldtuinen. Ook de omgeving is eveneens geschikt als foerageergebied, ondermeer door de aanwezigheid van bomenrijen, bosgebied en bebouwing. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals houtsingels, welke als vliegroute kan dienen. Deze zijn binnen het gebied als wel aanwezig. Met name de verschillende bomenrijen langs de grenzen van het plangebied.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Door het ontbreken van boeiboorden, dakpannen, spouwgoten en andere smalle tochtvrije ruimtes in de verschillende gebouwen, kunnen potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied worden uitgesloten.

De bomenrijen langs de grenzen van het plangebied, met name de bomenrijen ten noorden, westen en zuiden van het maisveld, bieden potentie als verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Met de ontwikkeling zullen de bomenrijen behouden blijven en zelfs versterkt worden door het realiseren van nieuwe houtsingels en bosrand om de groenstructuren en de parkachtige omgeving in het plangebied te behouden.

Met betrekking tot de potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen, foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal de herinrichting geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied als zodanig, als aan onderstaande voorwaarden wordt voldaan. Met het realiseren van nieuwe groenstructuren als houtsingels, bosrand en tuinen rondom de woningen, kan het gebied zeer geschikt blijven als leefgebied voor vleermuizen. Voorwaarden om het gebied tijdens en na de inrichting te laten functioneren als zeer geschikt leefgebied voor vleermuizen zijn:

- Handhaven van bomen
- Werkzaamheden uitsluitend overdag uitvoeren (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november)
- Niet uitstralende armaturen gebruiken (zie kader verlichting)
- Voorkom verlichting van boomkronen/ bomen zowel tijdens de bouw als de gebruiksfase

Indien blijkt dat één of meer van de genoemde voorwaarden niet voldaan kan worden, is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de beschermde soorten van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Aanbevolen wordt in de nieuwe situatie (gebruiksfase) gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting. Om dit te waarborgen wordt geadviseerd om in de regels van het bestemmingsplan het gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting als voorwaardelijke verplichting op te nemen.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor vleermuizen niet noodzakelijk. Wel dient er aan enkele voorwaarden te worden voldaan om het plangebied als zeer geschikt leefgebied voor vleermuizen te behouden.

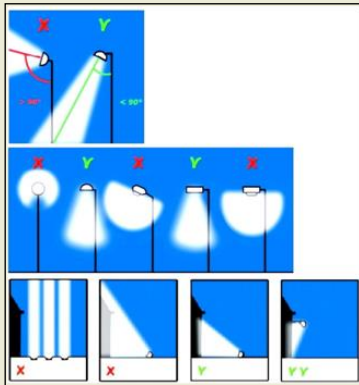
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen en literatuurgegevens zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: verwilderde kat, haas, ree, konijn, egel en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute en kan het laagbouw 'Paviljoen' gebruikt worden als rustplaats voor deze soorten. Deze soorten zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming en vallen onder het beschermingsregime "andere soorten". In de provincie Gelderland is voor deze soorten bij een ruimtelijke inrichting een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Tijdens het veldbezoek zijn sporen van das aangetroffen. Dassenburchten liggen vaak in een bosrand of in een houtwal of singel, in de buurt van een weiland of akkerland. Er zijn geen verblijfplaatsen (burchten) en wissels van das in het plangebied aangetroffen. Mogelijk maakt het plangebied wel deel uit van leefgebied, zoals foerageergebied, van das. Het voedselaanbod is vooral op bemeste grasweiden (regenwormen) en in maïsakkers (maïskolven) van het agrarische gebied te vinden. Met name maïselden zijn, voor een bepaald deel van het jaar, geschikt en van belang voor het opbouwen van een vetlaag om de winterperiode mee door te komen. Hoewel

in de omgeving van het plangebied graslanden en maisvelden aanwezig zijn, ligt het maisveld aan een bosrand. Met de ontwikkeling in het maisveld kunnen negatieve effecten op het foerageergebied van das niet uitgesloten worden. Er dient een nader onderzoek naar dassenburchten in de omgeving van het plangebied gedaan te worden, om te bepalen of het plangebied onderdeel is van essentieel leefgebied van das.

In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van boommarter en steenmarter. Boommarter heeft voorkeur voor oude oudere, rijk gestructureerde bossen met veel boomholtes als schuilplaats. Steenmarter is een cultuurvolger en heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Hierbij is voldoende dekkingsmogelijkheden maatgevend voor essentieel leefgebied. Verblijfplaatsen van steenmarter bestaan uit boomholtes en in bebouwing, zolders of kruipruimtes. Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. De bomen in de voorbeeldtuinen zijn aangeplant, laag, hebben geen grote omvang en zijn solitair staand. De bomen aan de noordelijke en westelijke begrenzing van het maisveld zijn onderdeel van een bomenrij en geen onderdeel een rijk gestructureerd bos. Door de aanwezige toeristische en agrarische activiteiten, zowel binnen het plangebied als de agrarische landen ten westen van de bomenrij, is er dagelijks verstoring rondom de bomenrij aanwezig. Verblijfplaatsen voor boommarter en steenmarter zijn daardoor in het plangebied uit te sluiten. Mogelijk maakt het plangebied deel uit als onderdeel van het leefgebied, zoals foerageergebied, van boommarter en steenmarter. Dit betreft echter geen essentieel leefgebied, vanwege voldoende alternatief leefgebied in de omgeving van het plangebied. Daarbij worden met de ontwikkeling nieuwe houtsingels aangelegd waarmee het plangebied als foerageergebied behouden blijft.

Sinds 1 maart 2019 zijn de kleine marters hermelijn, wezel en bunzing, in provincie Gelderland niet meer vrijgesteld van ontheffingsplicht. Op basis daarvan is het plangebied gecontroleerd op geschiktheid voor kleine marters. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van kleine marters aangetroffen. Hermelijn en bunzing hebben als voorkeurshabitat gevarieerde natte terreinen met oppervlakte water. De wezel heeft als leefgebied met name drogere en kleinschalige agrarische habitats. Hierbij hebben kleine marterachtigen meerdere jachtgebieden nodig in de directe omgeving van hun verblijfplaats. Waar wezel en bunzing ook in buitenwijken en groene delen van dorpen en steden voor komen, komt hermelijn maar incidenteel voor bij randen van de bebouwde kom. Door het ontbreken van gevarieerde natte terreinen met oppervlakte water, is het plangebied ongeschikt voor hermelijn en bunzing. Ook zijn geen verspreidingsgegevens bekend van deze soorten in de omgeving van het plangebied. Er zijn wel verspreidingsgegevens van wezel bekend in de omgeving van het plangebied. Ondanks dat kleine marterachtigen zoals wezel ook in buitenwijken en groene delen van dorpen en steden voorkomt, geldt wel dat ze drukke omgevingen met aanwezigheid van drukke wegen, paden, recreanten en bedrijvigheid mijden. Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid en ligt aan de grens van de bebouwde kom waar, door aanwezige recreatie en bedrijvigheid, dagelijks verstoring aanwezig is. Daarbij is voldoende alternatief leefgebied in de omgeving van het plangebied aanwezig. Daarbij worden met de ontwikkeling nieuwe houtsingels aangelegd waarmee het plangebied als foerageergebied behouden blijft. Met de ontwikkeling zijn negatieve effecten op de kleine marterachtigen hermelijn, bunzing en wezel uit te sluiten.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Wel dient er rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht. Mogelijk maakt het laagbouw ‘Paviljoen’ deel uit als rustplaats van deze soorten. Vanuit de zorgplicht dient voor de sloop van dit gebouw, het gebouw door een ter zake kundige gecontroleerd te worden op verblijfplaatsen van deze soorten

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als kleine marters, steenmarter en boommarter geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit

van het leefgebied van de betreffende soorten. Dit betreft echter geen essentieel leefgebied vanwege voldoende alternatief leefgebied in de omgeving van het plangebied. Door het realiseren van nieuwe houtsingels kan het foerageergebied zelfs behouden blijven. Een negatief effect op beschermde kleine marters, steenmarter en boommarter is daarom uitgesloten.

In het plangebied zijn sporen van das aangetroffen. Ondanks dat er geen dassenburchten of wissels in het plangebied zijn aangetroffen, kan het maisland, door de ligging naast een bosrand, wel essentieel leefgebied (foerageergebied) zijn voor das. Onderzoek naar dassenburchten in de omgeving van het plangebied is noodzakelijk om de functie van het maisveld als essentieel leefgebied voor das te kunnen in- dan wel uitsluiten.

Conclusie: nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming is voor das noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan gemaakt worden tussen broedvogels en vogels met jaarrond beschermde nesten. Vogels met jaarrond beschermde nesten komen elk jaar terug bij hun nest. Dit nest mag dus ook niet buiten het broedseizoen verwijderd worden.

Broedvogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruik maken van het plangebied; ekster, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst en winterkoning.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken, zoals roofvogels en uilen, zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Mogelijk dat enkele soorten jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied, zoals buizerd en steenuil.

In het plangebied is ook gekeken naar de beschermde huismus. Huismussen hebben hun nestlocaties veelal onder de pannendaken van woningen. De bedrijfswoning heeft een plat dak en aluminium omlijsting. Er is achter de omlijsting geen ruimte aanwezig om te broeden. Ook zorgt het platte dak ervoor dat kieren onder bijvoorbeeld pannen afwezig zijn. Potentiele verblijfplaatsen van huismussen kunnen hierdoor uitgesloten worden. Het stenen gebouw ten zuiden van het maisveld bevat een dakgoot en enkellaags, golfplaten dak (Figuur 8). Ook hier ontbreken geschikte ruimten onder het dak, achter de dakgoot of onder de platen waar huismussen kunnen broeden. Er zijn tijdens het veldbezoek echter geen huismussen rondom het stenen gebouw waargenomen. De aangetroffen huismussen waren enkel buiten het plangebied, bij de bebouwing ten oosten van het plangebied, aanwezig. Vanwege het ontbreken van zingende en nestindicerende huismussen, zijn negatieve effecten op huismussen uit te sluiten. Deze resultaten zijn bevestigd door tijdens het broedvogelonderzoek mei 2019, uitgevoerd door (ecologisch) adviesbureau Ruimte voor Advies (Mossink, 2019).

Figuur 8. Weergave van het stenengebouw met het enkele, golfplaten dak en de dakgoot. Opname 7 mei 2019

Effecten en ontheffing

Broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten van vogels wegnemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Deze verbodsbepalingen kunnen in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Op verzoek van gemeente Nunspeet zijn in mei 2019 twee broedvogelonderzoeken uitgevoerd door (ecologisch) adviesbureau Ruimte voor Advies. Dit in verband met het verwijderen van het aanwezige groen in de voorbeeldtuinen. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat er in de voorbeeldtuinen veel activiteit van zangvogels is geconstateerd. Daarbij is verspreid over het terrein broed indicerend gedrag vastgesteld van roodborst, merel, winterkoning en zanglijster (Mossink, 2019). Om verstoring en vernieling van nesten van algemene broedvogels te voorkomen, dient in het kader van de zorgplicht gewacht te worden met het verwijderen van het groen tot na het broedseizoen (15 juli).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

De aanwezige bebouwing is ongeschikt voor huismussen om in of achter te nestelen. Dit wordt bevestigd door het broedonderzoek van (ecologisch) adviesbureau Ruimte voor Advies (Mossink, 2019); zij hebben geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen van huismussen, roofvogels of uilen. Na afloop van het broedseizoen kan daarom het aanwezige groen verwijderd worden.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels. In het kader van de zorgplicht dient gewacht te worden met het verwijderen van het aanwezige groen tot na het broedseizoen (15 juli).

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang en levendbarende hagedis zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden.

Er zijn verspreidingsgegevens bekend van hazelworm in de omgeving van het plangebied. De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, zandige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. De meeste waarnemingen komen uit bos- en heideterreinen. Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. Hoewel grond en zand tussen de beplanting in de voorbeeldtuinen aanwezig is, is in de voorbeeldtuinen ook veel bestrating aanwezig. Veel borders zijn onderbroken door wandelpaden. Het blotevoetenpad, om het maisveld heen, bestaat uit grasvelden. Er zijn niet tot nauwelijks zandige gebieden in het plangebied aanwezig waar hazelworm gebruik van kan maken. Met name door de vele onderbrekingen van bestrating en gras. Met de ontwikkeling zijn negatieve effecten op hazelworm uit te sluiten.

Effecten en ontheffing

Door het ontbreken van geschikt biotoop, kunnen negatieve effecten op beschermde reptielen worden uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen van het plangebied gebruik maken als landbiotoop. Voortplantingswater ontbreekt. In het plangebied zelf zijn geen natuurlijke waterelementen aanwezig die kunnen dienen als voortplantingswater. De kunstmatige vijvers waren voor het onderzoek reeds verwijderd. Wel zijn enkele kleine vijvers aanwezig. Deze zijn voorzien van een harde, betonnen rand en hebben weinig begroeiing (Figuur 9). Mogelijk wordt de vijver achter de bedrijfswoning door de soorten wel gebruikt als waterbiotoop.

Andere beschermde amfibieën als kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad worden het gesloten in het plangebied, door het ontbreken van geschikt biotoop als zandgronden, heide terreinen en geïsoleerde en stilstaande waterplassen. Ook voor de beschermde soorten ontbreekt geschikt voortplantingswater door de afwezigheid van natuurlijke waterelementen (watergangen, poelen enzovoorts) en de ongeschiktheid en ontoegankelijkheid van de kunstmatige vijvers. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën in en rondom het plangebied.

Met de geplande ontwikkeling is een nieuwe vijver voorzien aan de noordzijde van het plangebied, waardoor geschikt voortplantingswater wordt gecreëerd.

Figuur 9. Impressie van de aanwezige vijvers en fontein in het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Andere beschermde amfibieën als kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad kunnen op basis van het aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbeschrijving is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn één vijver in de tuin achter de bedrijfswoning, en enkele kunstmatige, betonnen vijvers in de voorbeeldtuinen aanwezig. De vijver in de tuin achter de bedrijfswoning is aangelegd en bestaat uit een (betonnen) gesloten vijverbak. De overige vijvers betreffen eveneens stenen/betonnen bakken zonder beplanting. Er zijn geen natuurlijke watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor beschermde vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Vanwege het ontbreken van natuurlijk geschikt habitat zijn beschermde vissen niet in het plangebied aanwezig. Negatieve effecten op beschermde vissen zijn uit te sluiten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel, nauwe korfslak en platte schijfhoren niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit watergangen met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie, heideterreinen en venranden.

Uit verspreidingsgegevens is bekend dat de beschermde sleedoornpage in de omgeving van het plangebied voorkomt. Sleedoornpage heeft een voorkeur voor landschap waarin sleedoornstruweel of pruimen en markante ontmoetingsbomen aanwezig zijn. Hieraan wordt vooral voldaan bij struwelen langs bosranden, weg- en spoorbermen, holle wegen en akkers. Daarnaast kan de soort vliegen in een stedelijke omgeving waar hij gebruik maakt van sleedoornstruwelen in parken en vrijstaande pruimen in tuinen. In het plangebied, langs de bomenrijen ten noorden, westen en zuiden van het maisveld zijn sleedoorns aanwezig. Met de ontwikkeling blijven deze bomenrijen en onderbegroeiing behouden.

Effecten en ontheffing

Met de ontwikkeling blijven de aanwezige sleedoorns in het plangebied behouden. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde. In het kader van de zorgplicht wordt voor sleedoornpage geadviseerd extra sleedoorns aan te planten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk. In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd voor sleedoornpage extra sleedoorns aan te planten.

6 Beschermde gebieden – Natura 2000

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Wet natuurbescherming beschermd. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijke effecten van de ontwikkeling op de relevante Natura 2000-gebieden.

Het plangebied ligt nabij Natura 2000-gebied Veluwe. Het gebied is aangewezen als Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied. Binnen het aanwijzingsbesluit van dit gebied zijn voor 19 habitattypen, 7 habitatsoorten en 10 broedvogelsoorten instandhoudingsdoelen vastgesteld.

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 m boven NAP. Tot 1900 was de Noord-Veluwe één uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog 1400 hectare stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (o.a. Leemputten bij Staverden) of droge (o.a. Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

(Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019)

Algemene instandhoudingsdoelen

Voor Natura 2000-gebieden is een aantal algemene instandhoudingsdoelen geformuleerd:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

6.1 Instandhoudingsdoelstellingen Veluwe

De kernopgaven bestaan uit:

- Verbetering waterkwaliteit en morfodynamiek, inclusief toestroom van grondwater, t.b.v. beken en riviertjes met waterplanten (waterranonkels) H3260_A en soorten als drijvende waterweegbree H1831.
- Kwaliteitsverbetering van zure vennen H3160.
- Kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen (heideveentjes) *H7110_B in heideterreinen en bossen.

- Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihal A233 en tapuit A277.
- Verbinden heide- en stuifzandencomplexen met oog op fauna.
- Vergroting areaal gevarieerde zandverstuivingen H2330 met overgangen naar droge heiden en open bossen: Veluwe (57), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131), Drents-Friese Wold & Leggelderveld (27). Mede als leefgebied van de draaihal A233, tapuit A277, duinpieper A255 en nachtzwaluw A224.
- Behoud areaal oude eikenbossen (H9190, m.n. strubbebossen) en verbeteren kwaliteit, ook als habitat voor vliegend hert H1083.

(Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019)

Tabel 1. Effectenindicator, overzicht van de ontwikkeling (woningbouw) op de beschermde natuurwaarden. Bron: ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019.

Storingsfactor	Verstoring door mechanische effecten																
	Opervlakteverlies	Verontreiniging	Verdroging	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring										
	1	2	7	8	13	14	15	16	17								
Stuifzandheiden met struikhei	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Zandverstuivingen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Zwakgebufferde vennen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Zure vennen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Beken en rivieren met waterplanten	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Vochtige heiden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Droge heiden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Jeneverbesstruwelen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
*Heischrale graslanden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Blauwgraslanden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
*Actieve hoogvenen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Overgangs- en trilvenen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Pioniervegetaties met snavelbiezen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Kalkmoerassen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Beuken-eikenbossen met hulst	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Oude eikenbossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
*Hoogveenbossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
*Vochtige alluviale bossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Beekprik	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...	...	...	gevoelig	gevoelig								
Drijvende waterweegbree	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig								
Gevlekte witsnuitlibel	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...	...	...	gevoelig	gevoelig								
Kamsalamander	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...	...	...	gevoelig	gevoelig								
Meervleermuis	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Rivierdonderpad	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Vliegend hert	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...	...	...	gevoelig	gevoelig								
Boomleeuwerik (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Draaihal (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Duinpieper (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Gauwe Klauwier (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
IJsvogel (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Nachtswaluw (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Roodborsttapuit (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Tapuit (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Wespendief (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								
Zwarte Specht (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig								

6.2 Habitats en habitatsoorten

6.2.1 Habitattypen

Aan het Natura 2000-gebied zijn 19 habitattypen toegewezen: Stuifzandheiden met struikhei (H2310)

- Binnenlandse kraaiheibegroeiingen (H2320)
- Zandverstuivingen (H2330)
- Zwakgebufferde vennen (H3130)
- Zure vennen (H3160)
- Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels) (H3260A)
- Vochtige heiden (hogere zandgronden) (H4010A)
- Droge heiden (H4030)
- Jeneverbesstruwelen (H5130)
- *Heischrale graslanden (H6230)
- Blauwgraslanden (H6410)
- *Actieve hoogvenen (heideveentjes) (H7110B)
- Overgangs- en trilvenen (trilvenen) (H7140A)
- Pioniervegetaties met snavelbiezen (7150)
- Kalkmoerassen (H7230)
- Beuken-eikenbossen met hulst (H9120)
- Oude eikenbossen (H9190)
- *Hoogveenbossen (H91D0)
- *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (H91E0C)

(Zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. Het dichtstbijzijnde toegewezen habitatype in het Natura 2000-gebied Veluwe is het habitatype ZGH9190, (Waarschijnlijk) Oude eikenbossen. Deze grenst aan de zuidoostelijke grens van het plangebied. Habitatype H2310 Stuifzandheiden en habitatype H2330 Zandverstuivingen volgen op 1,4 kilometer en 1,5 kilometer van het plangebied (Provincie Gelderland, 2019a). Alle drie de habitattypen zijn gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Habitattypen H2310 Stuifzandheiden en H2330 Zandverstuivingen liggen op circa 1,4 kilometer van het plangebied. Voor deze habitattypen geldt dat er geen sprake is van verlies aan oppervlakte, versnippering, verontreiniging, optische verstoring en verstoring in de vorm van mechanische effecten als betreding van het habitatype.

Habitatype ZGH9190 (Waarschijnlijk) Oude eikenbossen grenst direct aan de zuidoostelijke grens van het plangebied. Binnen het plangebied worden geen bomen gekapt. Er zal door het aanleggen en verbinden van een nieuw wandelpad aan een bestaand wandelpad aan de bosrand, onderbegroeiing verwijderd worden. Met de ontwikkeling worden tevens langs de zuidelijke grens van het plangebied, nieuwe groenstructuren gerealiseerd. Voor habitatype ZGH9190 (Waarschijnlijk) Oude eikenbossen geldt dat er daardoor in zijn totaliteit na de ontwikkeling meer bos aanwezig is en er geen sprake is van verlies aan oppervlakte en versnippering.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid en ligt aan de grens van de bebouwde kom waar, door aanwezige bedrijvigheid, bebouwing en verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Daarnaast is in het Natura 2000-gebied direct grenzend

aan het plangebied, een wandelpad aanwezig waar in de huidige situatie ook verstoring in de vorm van optische verstoring en geluid aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen en de verstoringen in de gebruiksfase een andere invulling krijgen (bewoning), wordt er langs de zuidelijke grens van het plangebied nieuwe groenstructuren en houtsingels gerealiseerd, die een buffer vormen tussen het bosgebied en de nieuwe woningen. In de gebruiksfase zal daarom de totale optische verstoring gelijk blijven of zelfs afnemen ten opzichte van de huidige situatie. Er is daarom geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (bouwen woningen en voetpaden) en gebruiksfase (bewoning en bewandelen) voor de instandhouding het habitatype oude eikenbos.

6.2.2 Habitatsoorten

Aan het Natura 2000-gebied zijn 7 habitatsoorten toegewezen:

- Gevlekte witsnuitlibel
- Vliegend hert
- Beekprik
- Rivierdonderpad
- Kamsalamander
- Meervleermuis
- Drijvende waterweegbree

(Zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Voor alle habitatsoorten geldt dat zij allemaal gevoelig tot zeer gevoelig voor zijn voor oppervlakte verlies, versnippering, verontreiniging, verstoring door geluid, licht en trilling, mechanische effecten en optische verstoring.

Gevlekte witsnuitlibel, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander en drijvende waterweegbree

Voor de gekwantificeerde gevlekte witsnuitlibel, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander en drijvende waterweegbree geldt dat zij allemaal gebonden zijn aan water.

De gevlekte witsnuitlibel leeft in relatief kleine en ondiepe (snel opwarmende), heldere, voedselarme tot matig voedselrijke en beschermt gelegen wateren. De hoogste aantallen komen voor in laagveengebieden, in jonge verlandingen met een nog grotendeels open vegetatie. Daar moet een rijke plantengroei aanwezig zijn, met veel variatie in structuur. Meestal bestaat de vegetatie uit een combinatie van riet of lisdodde, krabbenscheer, ondergedoken planten als kransvederkruid en grof hoornblad, drijvende planten als witte waterlelie en gele plomp en drijftillen van onder meer pluimzegge. In te ver dichtbegroeide wateren komt de gevlekte witsnuitlibel niet voor, open water met weinig waterplanten evenmin. Buiten de laagveengebieden komt de soort voor in heidevennen en in duinplassen. Vennen waar de soort voorkomt, zijn meestal omgeven door bomen.

De beekprik brengt het grootste deel van zijn leven door als blinde larf in de bodem van beken. Deze beken moeten een zandige bodem en afwisselend ook grind of kiezelstenen hebben en plekken rijk aan slib. In dit water zitten de larven ingegraven op plekken met slib dat rijk is aan rottend plantenmateriaal. Het water moet hier zuurstofrijk zijn en niet te snel stromen

Het leefgebied van de rivierdonderpad bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stilstaand water zoekt rivierdonderpad plaatsen met een hogere zuurstofgehalte, zoals oevers met windwerking of onder stuwten waar water overheen valt.

De kamsalamander komt voor in kleinschalige, deels agrarische, landschappen vooral bij overgang van bos naar grasland: gebieden met hagen, houtwallen, rijen knotbomen, rietkragen, vochtige bosjes en poelen. Het gebied

wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. Op de zandgronden en in beekdalen leeft de soort in poelen, vijvers, matig voedselrijke vennen en in leemputten

Drijvende waterweegbree groeit in uiteenlopende stilstaande of zwak stromende wateren zoals heide- en veenplassen, duinplassen, meren, afgesloten rivierarmen, laaglandbeken, kanalen sloten en vijvers. De plant komt het best tot ontwikkeling in water dat helder, voedselarm of hooguit matig voedselrijk, fosfaatarm en kalkarm is.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

In het plangebied zijn geen natuurlijke watervoerende elementen als sloten en poelen aanwezig. Voor gevlekte witsnuitlibel, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander en drijvende waterweegbree is, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase, door het ontbreken van geschikt habitat, geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of verstoring in de vorm van mechanische effecten als betreding van het leefgebied.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid waar door aanwezige bedrijvigheid dagelijks verstoring in de vorm geluid, licht, trillingen en optische verstoring aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen en de verstoringen in de gebruiksfase een andere invulling krijgen (bewoning), ontbreekt ook in de direct omgeving van het plangebied het aan natuurlijke watervoerende elementen. Verstoring door geluid, licht en trilling, mechanische effecten en optische verstoring kunnen daardoor niet optreden. Er is daarom geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (bouwen woningen) en gebruiksfase (bewoning) voor de instandhouding van gevlekte witsnuitlibel, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander en drijvende waterweegbree.

Vliegend hert

Het vliegend hert leeft in open, oude eikenbossen, voornamelijk in hakhout, en in het cultuurland in houtwallen, lanen en parken met oude bomen. De eitjes van deze kever worden in oude stobben van voornamelijk eik, maar soms ook andere bomen gelegd. De larven voeden zich met, door schimmels aangetast, vermolmd hout. Ze hebben een voorkeur voor de ondergrondse delen van de stronken en kunnen rond de wortels met vele bij elkaar zitten. De broedbomen moeten aan specifieke eisen voldoen: ze moeten groot genoeg zijn (voldoende voedsel), goeddeels vermolmd zijn (juiste kwaliteit voedsel) en een juist microklimaat hebben (vochtgehalte, temperatuur).

Ten zuiden, direct grenzend aan het plangebied, is een oud eikenbos aanwezig. Ter hoogte van het aan te leggen pad zijn stobben en is vermolmd hout aanwezig. Het eikenbos is door provincie Gelderland aangeduid als mogelijk bezet geschikt leefgebied voor vliegend hert (Provincie Gelderland, 2019a).

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Met de ontwikkeling blijven de bomen binnen de grenzen van het plangebied behouden. Door het behoud van de oude bomen(rijen) is er geen sprake van verlies aan oppervlakte van het leefgebied van vliegend hert. Met het realiseren van nieuwe groenstructuren zal in de toekomst zelfs nieuw leefgebied voor vliegend hert er bij komen.

Met het verlengen van het wandelpad uit het aangrenzende bos naar de nieuwe begraafplaats, wordt buiten het plangebied jonge onderbegroeiing verwijderd. De bomen en aanwezige stobben blijven behouden. Hoewel door het behoud van de oude bomen(rijen) en stobben, en enkel het verwijderen van jonge onderbegroeiing, er geen sprake is van verlies aan oppervlakte van het leefgebied van vliegend hert, vindt zowel in de aanlegfase (weghalen jonge onderbegroeiing) als in de gebruiksfase (wandelpad) versnippering van het leefgebied van vliegend hert plaats.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid waar door aanwezige bedrijvigheid dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring aanwezig is. Hoewel deze verstoring tijdens de aanlegfase van de bebouwing minimaal kan toenemen en de verstoring in de gebruiksfase een andere invulling krijgt (bewoning), blijven (broed)bomen behouden en worden er nieuwe groenstructuren langs de zuidelijke grens gerealiseerd. Hierdoor zal de optische verstoring met betrekking op bewoning in de gebruiksfase, ten opzichte van de huidige situatie, gelijk blijven of zelfs afnemen.

Met het verlengen van het wandelpad uit het aangrenzende bos naar de nieuwe begraafplaats, zal een nieuw voetpad gerealiseerd worden binnen het (oude) eikenbos. In de huidige situatie was verstoring in de vorm van optische verstoring binnen de grenzen van de Kijktuinen en langs de grenzen van het (oude) eikenbos aanwezig. Door het aanleggen van een nieuw voetpad, zal zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten van buiten het oude eikenbos, naar binnen het oude eikenbos verschuiven. Er is sprake van negatieve effecten door optische verstoring en door mechanische verstoring. Deze verstoringen zijn echter niet zodanig dat dit leidt tot verkleining van de populatie. Mede doordat extra leefgebied wordt gecreëerd, zijn significante negatieve effecten uit te sluiten.

Meervleermuis

Meervleermuis is voor zijn leefgebied niet gebonden aan Natura 2000-gebieden en kan ook buiten Natura 2000-gebieden voorkomen. De meervleermuis is een nachtactieve soort en voor zijn verblijfplaatsen gebonden aan bebouwing. De meervleermuis jaagt in lange trajecten vlak boven groot open water en langs oevers van plassen, meren, kanalen, rivieren en vaarten. Ook worden regelmatig meervleermuizen waargenomen boven vochtige weilanden en bosranden, binnen een straal van 500 meter van water.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Geplande ontwikkeling vindt plaats binnen de grenzen van het plangebied. Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. Het plangebied ligt op circa 3 kilometer van (groot) water en als tussenliggende gebieden bebouwing, graslanden en akkerlanden. Voor meervleermuis is, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase, door de afstand tot groot water en alternatief in de omgeving, geen sprake van verlies aan oppervlakte, sprake van versnippering of verstoring in de vorm van mechanische effecten als betreding van het natuurgebied/leefgebied.

Hoewel het plangebied gedeeltelijk bestaat uit maisveld, aan de zuidoostgrens bosranden aanwezig zijn en er zowel ten noorden als ten westen van het plangebied gras- en akkerbouwlanden voorkomen, ligt het plangebied op circa 3 kilometer van (groot) water, buiten de criteria van jachtgebieden. Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid en ligt aan de grens van de bebouwde kom, waar door aanwezige bedrijvigheid, bebouwing en verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen en de verstoringen in de gebruiksfase een andere invulling krijgen (bewoning), is door de afstand met een (groot) water als jachtgebied en het ontbreken van bebouwing als potentiële verblijfplaatsen, er geen sprake van negatieve (significante) effecten van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase (bouwen woningen) en gebruiksfase (bewoning) voor de instandhouding van de meervleermuis.

6.2.3 Broedvogels

Met betrekking tot de broedvogels zijn aan de Veluwe 10 broedvogels aangewezen:

- Boomleeuwerik
- Draaihals
- Duinpieper
- Grauwe klauwier
- IJsvogel

- Nachtzwaluw
- Roodborsttapuit
- Tapuit
- Wespendif
- Zwarte specht

Op de ijsvogel na, die niet gevoelig is voor versnippering, zijn alle broedvogels gevoelig tot zeer gevoelig voor versnippering en oppervlakteverlies. Geen van de broedvogels is gevoelig voor verstoring door trilling en enkel de duinpieper, nachtzwaluw en tapuit zijn gevoelig voor optische verstoring. Wel zijn alle broedvogels gevoelig voor verstoring in de vorm van licht en, op de ijsvogel na, geluid. Hoewel de boomleeuwerik niet gevoelig is voor verstoring door mechanische effecten, zijn alle broedvogels gevoelig voor deze verstoring en is zelfs de wespendif zeer gevoelig voor deze vorm van verstoring.

De genoemde gekwantificeerde broedvogels zijn voor hun leefgebied niet gebonden aan Natura 2000-gebieden en kunnen ook buiten Natura 2000-gebieden, bijvoorbeeld langs de grenzen van het leefgebied, tot broeden komen.

Boomleeuwerik, duinpieper, nachtzwaluw, roodborsttapuit en tapuit

Voor de boomleeuwerik, duinpieper, nachtzwaluw, roodborsttapuit en tapuit geldt dat zij allemaal broeden op de grond, dan wel in (konijnen)holen in de grond, in zandige redelijk open gebieden, met schaarse begroeiing en verspreide opslag van bomen of struiken. Van duinpieper, nachtzwaluw en tapuit is bekend dat het eikenbos, ten zuiden van het plangebied, geen geschikt leefgebied is voor deze soorten. Voor boomleeuwerik en roodborsttapuit is het eikenbos ten zuiden van het plangebied, wel mogelijk bezet geschikt leefgebied (Provincie Gelderland, 2019a). Voor alle broedvogels geldt de instandhoudingsdoelstelling dat deze 'in een goede staat van instandhouding' moeten zijn. De roodborsttapuit voldoet hier aan: het gaat goed met de populatie roodborsttapuit. De boomleeuwerik schommelt rond het gewenste aantal. Voor deze soort is nog aandacht nodig (Drok, 2018).

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. Het gehele plangebied is sterk begroeid; er zijn geen zandige open gebieden, schaarse begroeiing of verspreide opslag van bomen of struiken aanwezig. Het plangebied is daarmee ongeschikt leefgebied voor boomleeuwerik, duinpieper, nachtzwaluw, roodborsttapuit en tapuit. Voor deze broedvogels geldt dat er geen sprake is van verlies aan oppervlakte, versnippering of verstoring in de vorm van mechanische effecten als betreding van het leefgebied.

Het eikenbos ten zuiden van het plangebied is mogelijk bezet geschikt leefgebied voor boomleeuwerik en roodborsttapuit. Hoewel voldoende geschikt leefgebied in de omgeving van het plangebied aanwezig is, zal met het realiseren van het nieuwe voetpad, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase oppervlakte verlies, versnippering en verstoring in de vorm van mechanische effecten van de leefgebieden optreden. Met name voor de aandachtsoort boomleeuwerik zijn negatieve effecten op de instandhouding van de soort niet uit te sluiten.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid en ligt aan de grens van de bebouwde kom waar, door aanwezige bedrijvigheid, bebouwing en verkeersbewegingen dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Hoewel deze verstoringen tijdens de aanlegfase minimaal kunnen toenemen, is dit van tijdelijke aard. De verstoringen in de gebruiksfase, met name bewoning, zullen een andere invulling krijgen. Hierbij zal door de afname van toerisme optische verstoring en verstoring in de vorm van geluid in verhouding afnemen en door bewoning verstoring in de vorm van licht, met name in de wintermaanden, matig toenemen. Voor broedvogels duinpieper, nachtzwaluw en tapuit zijn het plangebied en het eikenbos ten zuiden van het plangebied ongeschikt leefgebied. Voor deze soorten geldt dat zowel in de aanleg fase als in de gebruiksfase, significante negatieve effecten door verstoring in de vorm van optische

verstoring en licht, zijn uit te sluiten. Het eikenbos ten zuiden van het plangebied is mogelijk bezet geschikt leefgebied voor boomleeuwerik en roodborsttapuit (Provincie Gelderland, 2019a). Hoewel boomleeuwerik en roodborsttapuit niet gevoelig zijn voor verstoringen in de vorm van optische verstoring en trilling, zijn beide wel gevoelig voor verstoringen in de vorm van licht en geluid. Hoewel er voldoende leefgebied in de omgeving van het nieuwe voetpad aanwezig blijft, zal met de ontwikkeling van het nieuwe voetpad door het eikenbos, de verstoring in de vorm van geluid en licht in het eikenbos toenemen. Negatieve effecten van de geplande voetpad tijdens de aanlegfase (aanleg wandelpad) en gebruiksfase (bewandelen) zijn, met name voor de aandachtsoort boomleeuwerik, niet uit te sluiten. Deze vorm van verstoring kan worden voorkomen door tijdens de aanleg geen verlichting te gebruiken en de aanleg buiten het broedseizoen van vogels te plannen. Hierdoor wordt licht en geluidverstoring voorkomen. Door geen verlichting te plaatsen langs het nieuwe voetpad, zal tijdens het gebruik geen lichtverstoring zijn op de vogelsoorten. Indien wel verlichting wordt geplaatst dient gebruik te worden gemaakt van amberkleurige verlichting. Amberkleurige verlichting levert geen verstoring op.

Draaihals

De draaihals heeft een voorkeur voor open loofbossen met grazige bodems en broedt daarnaast ook in heidegebieden. Vroeger broedde de soort vooral in boomgaarden, maar tegenwoordig hebben randen van bossen de voorkeur. De nesten worden gebouwd in oude, meestal deels verrotte loofbomen, met name in verlaten spechtenholen en boomholtes. Het eikenbos ten zuiden van het plangebied is door provincie Gelderland gedeeltelijk aangeduid als mogelijk bezet geschikt leefgebied en ongeschikt leefgebied voor draaihals. Het eikenbos grenzend aan het plangebied is aangeduid als ongeschikt leefgebied voor draaihals, verder naar het zuiden, op zo'n 100 meter van het plangebied is het natuurgebied wel mogelijk bezet geschikt leefgebied voor draaihals. (Provincie Gelderland, 2019a).

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Zowel het plangebied als de begrenzing van het eikenbos ten zuiden van het plangebied zijn ongeschikt als leefgebied van draaihals. Met de ontwikkeling is er geen sprake van verlies aan oppervlakte, versnippering of verstoring in de vorm van mechanische effecten als betreding van het leefgebied. Met het behouden van de oude bomen(rijen) en realiseren van nieuwe groenstructuren zal in de toekomst zelfs nieuw leefgebied voor draaihals er bij komen.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid waar door aanwezige bedrijvigheid dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Het plangebied en de zuidelijke begrenzing langs het eikenbos maken geen deel uit van geschikt leefgebied van draaihals. Met de geplande ontwikkelingen zijn negatieve effecten door verstoring in de vorm van geluid en licht voor draaihals uit te sluiten

Grauwe klauwier

Grauwe klauwieren komen voor in kleinschalige, zeer gevarieerde landschappen, zoals hoogvenen en enkele kleinschalige, oude akker- en weidelandschappen. Belangrijk is een hoog aanbod aan kleine gewervelde dieren en aan ongewervelde dieren. De grauwe klauwier prefereert zonnige, insectenrijke terreinen met verspreide struiken of lage bomen, zoals hoogvenen, vochtige heidelandschappen, duinen, kaalslagen, kleinschalige agrarische gebieden met veel houtwallen en mislukte cultures. De soort broedt ook langs randen van bosgebieden. Het nest wordt bij voorkeur in doornig struikgewas gebouwd. Het eikenbos ten zuiden van het plangebied is door provincie Gelderland aangeduid als ongeschikt leefgebied voor grauwe klauwier.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Zowel het plangebied als het eikenbos ten zuiden van het plangebied zijn aangeduid als ongeschikt leefgebied van grauwe klauwier. Met de ontwikkeling is er geen sprake van verlies aan oppervlakte, versnippering of verstoring in de vorm van mechanische effecten als betreding van het leefgebied.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid waar door aanwezige bedrijvigheid dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring, licht, geluid en trillingen aanwezig is. Het plangebied en de zuidelijke begrenzing van het eikenbos maken geen deel uit van geschikt leefgebied van grauwe klauwier. Met de geplande ontwikkelingen zijn significante negatieve effecten door verstoring in de vorm van geluid en licht voor grauwe klauwier uit te sluiten

IJsvogel

IJsvogel is een watergebonden vogel. IJsvogels nestelen bij voorkeur langs langzaam stromende beken. In mindere mate wordt ook bij stilstaande, visrijke wateren genesteld. Ze komen voor bij meren, moeras, oevers, park en tuin, plassen, rietland en ruigte, rivieren en vennen. IJsvogels graven tunnels in oevers, in wanden maar ook wel tussen wortels van bomen of in een kunstmatige ijsvogelwand.

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. Er zijn geen stromende beken of visrijke wateren en oeverwanden in of in de omgeving van het plangebied aanwezig. Zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase is er geen sprake van verlies aan oppervlakte, versnippering of verstoring door mechanische effecten als betreding van hun leefgebied. Door het ontbreken van watervoerende elementen in en in de omgeving van het plangebied, is er ook geen sprake van negatieve (significante) effecten door verstoring in de vorm van licht en geluid van de geplande ontwikkeling tijdens de aanlegfase en gebruiksfase voor de instandhouding van de ijsvogel.

Wespendief en zwarte specht

Wespendief en zwarte specht zijn voor het bouwen van hun nest afhankelijk van bomen. Zowel de wespendif als zwarte specht heeft voorkeur voor rustige, grote en (redelijk) oude bossen op de hogere zandgronden. Dit mogen zowel naaldbossen als loofbossen zijn. Provincie Gelderland heeft het eikenbos ten zuiden van het plangebied aangeduid als bezet geschikt leefgebied voor wespendif als zwarte specht. Voor beide broedvogels geldt de instandhoudingsdoelstelling dat deze 'in een goede staat van instandhouding' moeten zijn. Zowel wespendif als zwarte specht hebben nog aandacht nodig; wespendif schommelt rond het gewenste populatie aantal en zwarte specht ligt onder het gewenste populatie aantal. (Drok, 2018).

Effecten aanlegfase en gebruiksfase

Het plangebied bestaat uit voorbeeldtuinen, een maisveld en een blotevoetenpad. Er worden in en rondom het plangebied geen bomen gekapt; de huidige bosranden blijven behouden. Zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase is er daardoor geen sprake van verlies aan oppervlakte van hun leefgebied. Met het realiseren van nieuwe groenstructuren zal in de toekomst zelfs nieuw leefgebied voor wespendif en zwarte specht er bij komen.

Met het verlengen van het wandelpad uit het aangrenzende bos naar de nieuwe begraafplaats, wordt buiten het plangebied jonge onderbegroeiing verwijderd. Dit gebied wordt door wespendif en zwarte specht gebruikt als foerageergebied. Hoewel tijdens de aanlegfase jonge onderbegroeiing in het bos wordt verwijderd en in de gebruiksfase een wandelpad aanwezig is, blijven de bomen en aanwezige stobben behouden en worden er geen fysieke belemmeringen, als rasters, hekken of gebouwen geplaatst. Wespendif en zwarte specht kunnen, al vliegend van boom naar boom, het bosgebied zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase blijven gebruiken als foerageergebied. Er is daardoor geen sprake van versnippering van het leefgebied voor wespendif en zwarte specht.

Het plangebied betreft een toeristische en recreatieve aangelegenheid waar door aanwezige bedrijvigheid dagelijks verstoring in de vorm van optische verstoring aanwezig is. Hoewel deze verstoring tijdens de aanlegfase van de bebouwing minimaal kan toenemen en de verstoring in de gebruiksfase een andere invulling krijgt (bewoning), blijven (broed)bomen behouden en worden er nieuwe groenstructuren langs de zuidelijke grens

gerealiseerd. Hierdoor zal de optische verstoring met betrekking op bewoning in de gebruiksfase, ten opzichte van de huidige situatie, gelijk blijven of zelfs afnemen.

Met het verlengen van het wandelpad uit het aangrenzende bos naar de nieuwe begraafplaats, zal een nieuw voetpad gerealiseerd worden binnen het (oude) eikenbos. In de huidige situatie was er verstoring in de vorm van optische verstoring binnen de grenzen van de Kijktuinen en langs de grenzen van het (oude) eikenbos aanwezig. Door het aanleggen van een nieuw voetpad door het oude eikenbos, zal zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten van buiten het oude eikenbos, naar binnen het oude eikenbos verschuiven. Met het realiseren van een nieuw wandelpad door het oude eikenbos zijn negatieve effecten door optische verstoring en verstoring door mechanische effecten voor wespandief en zwarte specht niet uit te sluiten. Verstoring in de aanlegfase is uit te sluiten, indien wordt gewerkt buiten het broedseizoen.

De optische verstoring door gebruik van het wandelpad dient nader onderzocht te worden, waarbij wordt getoetst of hier sprake is van een significant negatief effect. Hierbij is het van belang om een inschatting te maken wat het toekomstige gebruik wordt van het wandelpad, zodat kan worden bepaald wat de daadwerkelijke verstoring is, zowel kwantitatief als kwalitatief. Daarnaast dient voor deze verstoring een vergunning Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

6.2.4 Stikstof

Middels een AERIUS berekening wordt de uitstoot en depositie van stikstof berekend, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden. De berekening maakt geen onderdeel uit van deze rapportage en is separaat uitgevoerd (SRO, 2020).

6.3 Conclusie Natura 2000

Direct grenzend aan het plangebied ligt het Natura 2000-gebied de Veluwe. Voor de aanleg van het wandelpad door het bos (onderdeel van het Natura 2000-gebied de Veluwe) kunnen negatieve effecten op vliegend hert, wespandief en zwarte specht niet worden uitgesloten. De optische verstoring door gebruik van het wandelpad dient nader onderzocht te worden, waarbij wordt getoetst of hier sprake is van een significant negatief effect voor de wespandief en de zwarte specht. In het kader van de Wet natuurbescherming dient er voor de aanleg en gebruik van het wandelpad een vergunning te worden aangevraagd. Ook dient bij inzet van verlichting gebruik te worden gemaakt van amberkleurige verlichting, zodat geen negatief effect wordt veroorzaakt op broedvogels zoals de boomleeuwerik.

7 Actualisatie ecologisch onderzoek

7.1 Nader onderzoek das

Naar aanleiding van het verkennend onderzoek is in 2019 nader onderzoek uitgevoerd naar de functie van het plangebied voor das. Daarbij zijn van 12 augustus tot en met 17 september 2 camera's geplaatst, waarbij één camera op 2 september is verplaatst in verband met vernieling op de eerdere locatie (Figuur 10).

Figuur 10. Plangebied bestaande uit een deel van een maïsakker en blotevoetenpad. Standplaatsen camera's in geel weergegeven: standplaats 1 van 12 augustus 2019 tot 2 september 2019, standplaats 2: gehele periode, standplaats 3: van 2 september tot en met 17 september 2019. In blauw de richting van het beeld van de camera.

7.1.1 Resultaten

Tijdens het onderzoek zijn geen (beeld)waarnemingen en/ of sporen of prenten van das in en direct rondom het maïsveld aangetroffen. Hiermee kan worden bevestigd dat het maïsveld geen essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van das. Mogelijk dat de aangetroffen sporen tijdens het quickscan onderzoek d.d. 7 juli 2019 van een eenmalig bezoek aan het plangebied zijn geweest, waarbij de das het plangebied heeft verkend en doorkruist.

Waarnemingen

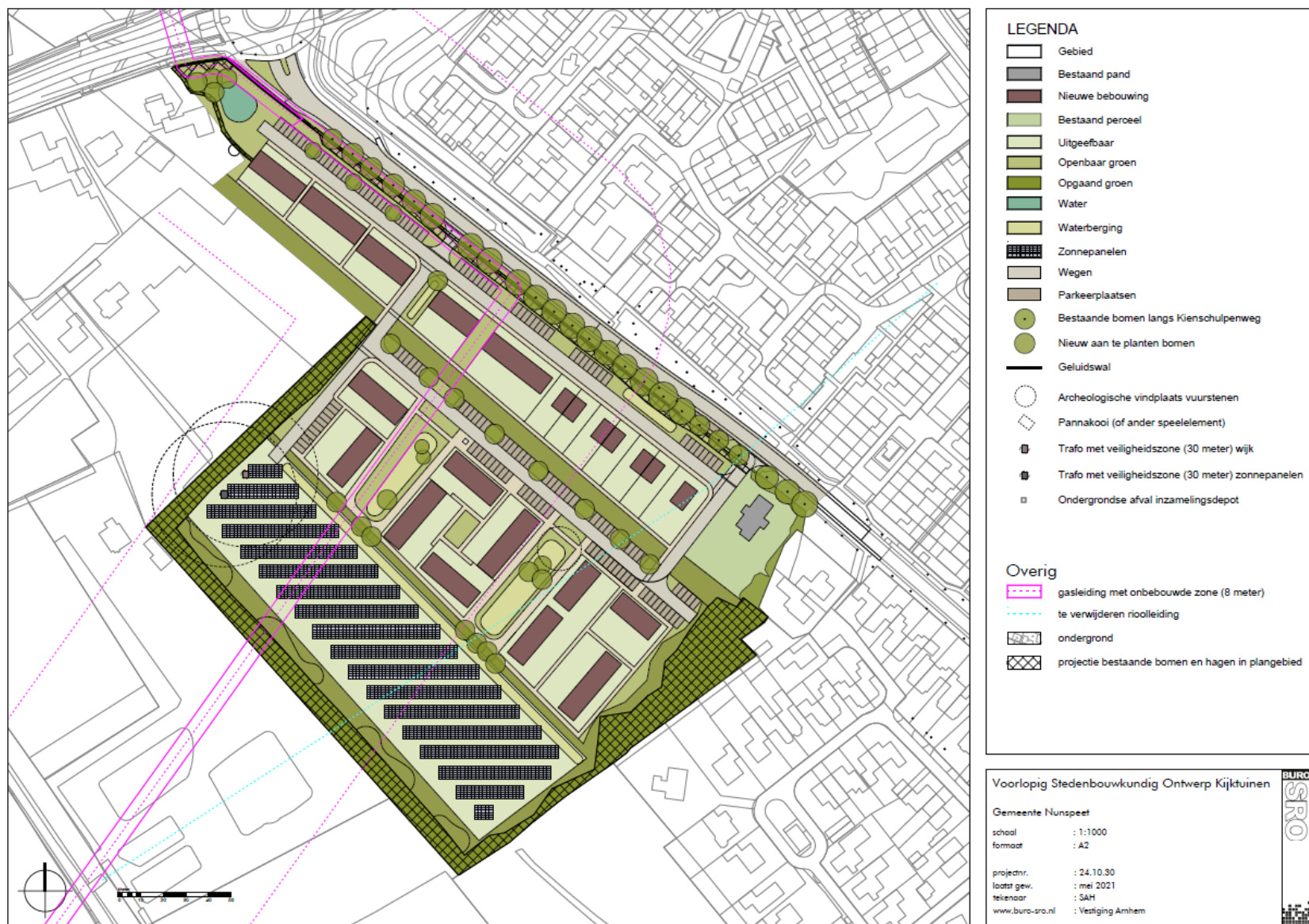
Tijdens het onderzoek naar das zijn de volgende soorten op beeld waargenomen:

- Gaai
- Ekster
- Houtduif
- Vink
- Huiskast (3 individuen)
- Haas
- Eekhoorn

7.2 Actualisatie 2021

7.2.1 Wijzigingen ontwerp Kijktuinen

In mei 2021 is het Voorlopig Stedenbouwkundig Ontwerp Kijktuinen (Buro SRO, 2021) opgesteld (Figuur 11). Wijzigingen ten opzichte van eerder ontwerp zijn met name het type woningen en het zonneveld aan de zuidwestzijde. Ook is in deze schets de poel opgenomen die aan de noordkant van het gebied wordt gerealiseerd. Door de gemeente is een beplantingsplan opgesteld (Figuur 12) waarbij hultst, meidoorn, vuilboom, wilde liguster, wilg, Gelderse roos, sleedoorn en hazelaar worden toegepast bij gemeentelijk groen als heestervakken, borders met vaste planten en een haag tussen de woningen en het zonneveld.

Figuur 11. Voorlopig Stedenbouwkundig Ontwerp Kijktuinen Bron: Buro SRO, 2021

7.2.2 Nieuwe sporen/ bevindingen

Bij de actualisatie is gebruik gemaakt van bestaande gegevens uit het onderzoek dat door Eelerwoude is uitgevoerd, gegevens vanuit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) en waarnemingen van omwonende die aan gemeente Nunspeet zijn doorgegeven. Doordat het onderzoek naar das minder dan 2 jaar geleden is uitgevoerd (Eelerwoude, 2019), zijn deze gegevens nog actueel. Ook zijn vanuit de NDFF geen actuele (nieuwe) waarnemingen bekend van das of andere beschermde soorten (NDFF, 2021).

Uitwerpselen in de Kijktuinen

Het kan voorkomen dat beschermde soorten het plangebied bezoeken tijdens het foerageren en sporen achterlaten, zoals haren, prenten, vraatsporen of uitwerpselen. Dat blijkt uit de afbeeldingen die door een direct omwonende op 20 november 2020 zijn genomen (Figuur 13). Daarop zijn uitwerpselen te zien die van das afkomstig lijken. Aangegeven is dat de uitwerpselen in het gebied zijn gevonden. Deze geven aan dat das in het plangebied heeft gefoerageerd en zaden heeft gegeten.

Figuur 13. Afbeeldingen van uitwerpselen. De munt geeft de verhouding aan. Bron: Omwonende Kijktuinen, november 2020

Effecten

Doordat het plangebied in de huidige situatie is verruigd, is geschikt leefgebied aanwezig voor das. Dassen kunnen tot 12 kilometer van hun burcht foerageren, al moet binnen 500 meter tot enkele kilometers van de burcht voldoende foerageergebied liggen met belangrijke onderdelen, die bestaan uit gebieden waar jaarrond voedsel te vinden. Aanwezigheid van de uitwerpselen zorgt er in dit geval niet voor dat sprake is van vestiging van das of dat sprake is van een essentieel foerageergebied. In de directe omgeving zijn geen burchten van dassen bekend (red. medewerker Staatsbosbeheer, 2020) waardoor een individu het plangebied kan hebben bezocht. Echter, dassen kunnen een gebied dat nog geen onderdeel uitmaakt van een bestaand territorium, gaan koloniseren. Om vestiging van das of andere (beschermde) soorten te voorkomen, wordt aanbevolen maatregelen te nemen.

7.3 Voorkomen gunstig vestigingsklimaat

Het plangebied heeft geen essentiële functie voor beschermde soorten als das, amfibieën of vogels met jaarrond beschermd nest. Echter, het terrein is aan het verwilderen dan wel verwilderd, wat (beschermde) soorten als das kan aantrekken. Om te voorkomen dat beschermde soorten als das zich vestigen wordt geadviseerd het plangebied zo onaantrekkelijk mogelijk te maken voor deze soorten. Dit kan op de volgende wijze worden uitgevoerd:

Ontruimen

Onaantrekkelijk maken van het gebied kan door het plangebied te ontruimen. Zo is het gedeelte, waar de voorbeeldtuinen aanwezig waren, vervallen waardoor rommelhoekjes zijn ontstaan. Deze zijn aantrekkelijk voor grondgebonden zoogdieren, als egel om te schuilen. Ook zijn composthoppen aantrekkelijk voor ringslang voor de

afzet van eieren en vervallen tuinhuisjes voor soorten om te verblijven en/ of te broeden. Het verwijderen van deze zorgt ervoor dat voor soorten de mogelijkheid wordt ontnomen om zich te vestigen of er gebruik van te maken.

Afbreken schuren/ (tuin)huisjes

Ook stenen schuren en de bedrijfswoning kunnen door beschermde soorten in gebruik worden genomen. Bekend is dat de schuren in de huidige situatie geen functie hebben voor beschermde soorten als steenmarter. Echter, als deze komen te vervallen worden door openingen als kapotte ramen of ruimte bij de dakrand mogelijkheden gecreëerd voor soorten als steenmarter om binnen te komen en er alsnog gebruik van de maken als onderdeel van hun leefgebied/ foerageergebied.

Verwijderen beplanting

Aanwezige beplanting trekt zangvogels aan en kleine, grondgebonden zoogdieren als muizensoorten. Deze kunnen als voedsel dienen voor andere zoogdieren als (kleine) marterachtigen, vos, of roofvogels. Het verwijderen van struweel, borders, klimplanten en ander soort groen ontnemt de broed- en schuilgelegenheid zodat vogels, insecten en kleine, grondgebonden zoogdieren zijn genoodzaakt een ander onderkomen te zoeken.

Maisveld verwijderen

Het maisveld heeft geen essentiële functie voor soorten, bijvoorbeeld als vos/ dassenburcht maar dient wel als voedselbron en zorgt voor schuilmogelijkheden. Het verwijderen van het maisveld neemt de potentie en aantrekkingskracht weg wat de kans op aanwezigheid en vestiging van soorten vermindert.

Onderhouden

Wanneer alle obstakels als schuren, huisjes, bestrating, borders, beplanting (maisveld) en compost/ bladhopen zijn verwijderd, moet de vegetatie kort worden gehouden. Wordt dit niet gedaan, zal het plangebied worden overwoekerd met soorten als brandnetel en braam die profiteren van een verstoorde en voedselrijke bodem, wat weer soorten aantrekt. Door vaak te onderhouden, bijvoorbeeld 7 keer per jaar maaien, wordt het plangebied onaantrekkelijk voor flora en fauna.

7.4 Regeling Tijdelijke natuur

Ruimte geven aan Tijdelijke natuur kan op twee manieren. De eerste mogelijkheid is het aanvragen van een ontheffing voor Tijdelijke natuur. De andere mogelijkheid is het werken onder de vereisten van de gedragscode Tijdelijke Natuur. Na de ontvangst van de ontheffing of uw complete aanmelding voor de gedragscode hoeft u niets te doen totdat u het gebied wilt gaan inrichten voor de nieuwe bestemming. Wel wordt aanbevolen klein onderhoud te verrichten zodat er geen bos ontstaat.

Ontheffing Tijdelijke natuur

Een ontheffing Tijdelijke natuur wordt aangevraagd bij de provincie, in dit geval provincie Gelderland. In de regel verkrijgt u binnen 6-13 weken een ontheffing, waarna belanghebbenden nog 6 weken de tijd krijgen om hier bezwaar op te maken.

Gedragscode Tijdelijke natuur

Het plangebied kan ook onder de vrijstellingsvoorwaarden van de gedragscode Tijdelijke natuur worden gebracht. Daarvoor moet het plangebied worden aangemeld bij de Stichting Tijdelijke Natuur. Direct na de complete aanmelding heeft het gebied een vrijstelling voor Tijdelijke natuur, mits volledig wordt voldaan aan de voorwaarden van de gedragscode voor Tijdelijke natuur.

7.4.1 Verschil tussen ontheffing en gedragscode

Voor zowel de ontheffing als gedragscode Tijdelijke Natuur dezelfde informatie worden aangeleverd, namelijk een document dat aantoonst of het gebied een functie heeft voor beschermde soorten en welke functie dat is. De ontheffing/ gedragscode is namelijk alleen geldig voor de nieuw gevestigde soorten, niet voor soorten die reeds van het gebied gebruik maken. Bij beide moet op het moment dat de Tijdelijke natuur functie wordt verwijderd, dit worden gemeld en moeten dezelfde zorgplicht maatregelen moeten genomen op basis van een inventarisatie van de dan aanwezige beschermde soorten.

Bij de aanvraag voor een ontheffing moet rekening worden gehouden met de tijd (in de regel 6-13 weken) die het bevoegd gezag nodig heeft met het beoordelen van de aanvraag en er worden kosten (leges) in rekening gebracht. Bij een ontheffing wordt een schriftelijke beschikking (vrijstelling) verstuurd. Deze aanvraag is dan expliciet getoetst door het bevoegd gezag. Een ontheffing vervalt na 10 jaar. Als langer van de ontheffing gebruik moet worden gemaakt, moet tijdig, in het negende jaar, verlenging worden aangevraagd. Belanghebbenden kunnen overigens nog 6 weken bezwaar (en eventueel beroep) aantekenen, zodat het nog tenminste 6 weken duurt voordat de ontheffing onherroepelijk is.

Bij de gedragscode wordt een melding bij de Stichting Tijdelijke Natuur gedaan en wordt een bevestigingsemail verstuurd. Dit werkt snel en gratis, maar belangrijk hierbij is dat de initiatiefnemer een grote rol speelt in het nemen van de eigen verantwoordelijkheid en zich houdt aan de bepalingen van de gedragscode. De aanmelding voor de gedragscode moet elke 5 jaar worden herbevestigd. Er is geen direct bezwaar mogelijk. Belanghebbenden die constateren dat de initiatiefnemer zich niet houdt aan de voorwaarden van de gedragscode, kunnen wel het bevoegd gezag vragen om handhaving. In dergelijke gevallen moet worden gemotiveerd dat conform de voorwaarden van de gedragscode is gehandeld.

7.4.2 Omvorming en ontwikkeling in het gebied

De ontwikkelingen in een gebied met Tijdelijke natuur kunnen in stappen worden uitgevoerd. Bij een ontheffing moeten wijzigingen van omzetting worden doorgegeven aan het bevoegd gezag, bij een gedragscode moeten deze wijzigingen worden gemeld op de website van Stichting Tijdelijke Natuur. Elke keer dat een deel van de Tijdelijke natuur wordt verwijderd, moet aan alle voorwaarden worden voldaan met betrekking tot de zorgplicht.

Als vooraf bekend is dat binnen een tijdsbestek van een jaar het gebied wordt ontwikkeld, is het aanvragen van een ontheffing Tijdelijke natuur minder interessant. Het gebruik van een Gedragscode is voor een korte(re) tijd wel interessant, al zal goed moeten worden gelet op het naleven van de voorwaarden die hierbij van toepassing zijn.

7.5 Conclusie

Doordat de gegevens van de onderzoeken naar das in 2019 nog actueel zijn, is een nieuw nader onderzoek naar das niet noodzakelijk. De uitwerpselen geven (enkel) aan dat das (inmiddels) het plangebied heeft ontdekt. Om te voorkomen dat dassen, of andere beschermde soorten als steenmarter en amfibiesoorten zich in het plangebied gaan vestigen, wordt aanbevolen maatregelen te nemen zoals het onderhouden van het terrein. Daardoor wordt het gebied minder aantrekkelijk voor soorten om zich te vestigen. Ook zorgt verstoring door licht, geluid en trillingen ervoor dat het plangebied onaantrekkelijk wordt voor das. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van een ontheffing Tijdelijke natuur, wanneer de gebiedsontwikkeling langer dan een jaar duurt, of een Gedragscode Tijdelijke natuur. De Gedragscode is snel toepasbaar, al moet goed worden gelet op het naleven van de voorwaarden die van toepassing zijn.

8 Conclusie

Op basis van deze quickscan worden de onderstaande conclusies getrokken.

8.1 Bescherming soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele overige beschermde soorten. Hiervoor zijn door de provincie Gelderland vrijstellingen van de ontheffingsplicht opgesteld. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling van ontheffingsplicht indien het een ruimtelijke ontwikkeling betreft. Nader onderzoek naar deze beschermde soorten of een ontheffing Wet natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk. Wel dient bij werkzaamheden rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht.

Houd rekening met broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. In het kader van de zorgplicht dient voorafgaand aan het verwijderen van het aanwezige groen (bomen en hagen) er gecontroleerd te worden op bezette nesten en broedende vogels.

Behoud plangebied als leefgebied voor vleermuizen

Het plangebied is geschikt leefgebied voor vleermuizen. Met betrekking tot de potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen, foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal de herinrichting geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied als zodanig, als aan onderstaande voorwaarden wordt voldaan:

- Handhaven van bomen
- Werkzaamheden uitsluitend overdag uitvoeren (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november)
- Niet uitstralende armaturen gebruiken
- Voorkom verlichting van boomkronen zowel tijdens de bouwfase als de gebruiksfase

Aanbevolen wordt in de nieuwe situatie (gebruiksfase) gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting. Om dit te waarborgen wordt geadviseerd om in de regels van het bestemmingsplan het gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting als voorwaardelijke verplichting op te nemen.

Onderzoek naar das noodzakelijk

In het plangebied zijn sporen van das aangetroffen. Onderzoek naar dassenburchten in de omgeving van het plangebied is noodzakelijk om de functie van het maisveld als essentieel leefgebied voor das te kunnen in- dan wel uitsluiten.

Controle 't Paviljoen op verblijfplaatsen grondgebonden zoogdieren

Mogelijk maakt het laagbouw 'Paviljoen' deel uit als rustplaats van (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime "andere soorten", zoals egel, konijn en algemene muizensoorten. Vanuit de zorgplicht dient voor de sloop van dit gebouw, het gebouw door een ter zake kundige gecontroleerd te worden op verblijfplaatsen van deze soorten.

Aanplanten sleedoorns voor sleedoornpage

Uit verspreidingsgegevens is bekend dat de beschermde sleedoornpage in de omgeving van het plangebied voorkomt. Met de ontwikkeling blijven de aanwezige sleedoorns in het plangebied behouden. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd voor sleedoornpage extra sleedoorns aan te planten.

8.1.1 Nader onderzoek das

In augustus – september 2019 is nader onderzoek uitgevoerd naar de functie van het plangebied voor das. Een vaste rust- en verblijfplaats was bij eerder onderzoek reeds uitgesloten. Er zijn geen dassen aangetroffen die van het plangebied gebruik maakten als onderdeel van hun foerageergebied. Essentieel foerageergebied wordt daarmee uitgesloten.

8.1.2 Actualisatie ecologisch onderzoek

Doordat de gegevens van het onderzoek dat is uitgevoerd nog actueel zijn, is nader onderzoek niet noodzakelijk. De uitwerpselen geven aan dat das (inmiddels) het plangebied heeft ontdekt. Om te voorkomen dat dassen of andere beschermde soorten zich in het gebied gaan vestigen, wordt aanbevolen maatregelen te nemen zoals het onderhouden van het terrein. Daardoor wordt het gebied minder aantrekkelijk voor soorten om zich te vestigen. Ook zorgt verstoring door licht, geluid en trillingen ervoor dat het plangebied onaantrekkelijk wordt voor das. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van een ontheffing Tijdelijke natuur, wanneer de gebiedsontwikkeling langer dan een jaar duurt, of een Gedragscode Tijdelijke natuur. De Gedragscode is snel toepasbaar, al moet goed worden gelet op het naleven van de voorwaarden die van toepassing zijn.

8.2 Bescherming gebieden

Direct grenzend aan het plangebied ligt het Natura 2000-gebied de Veluwe. Voor de aanleg van het wandelpad door het bos (onderdeel van het Natura 2000-gebied de Veluwe) kunnen negatieve effecten op vliegend hert, wespandief en zwarte specht niet worden uitgesloten. De optische verstoring door gebruik van het wandelpad dient nader onderzocht te worden, waarbij wordt getoetst of hier sprake is van een significant negatief effect voor de wespandief en de zwarte specht. In het kader van de Wet natuurbescherming dient er voor de aanleg en gebruik van het wandelpad een vergunning aangevraagd te worden. Ook dient bij inzet van verlichting gebruik te worden gemaakt van amberkleurige verlichting, zodat geen negatief effect wordt veroorzaakt op broedvogels zoals de boomleeuwerik.

Stikstof depositie

Middels een stikstofberekening wordt de uitstoot en depositie van stikstof berekend, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden. De berekening maakt geen onderdeel uit van deze rapportage en is separaat uitgevoerd (SRO, 2020).

8.3 Bescherming houtopstanden

Binnen het plangebied worden enkele bomen in de voorbeeldtuinen gekapt. De te kappen bomen zijn geen onderdeel van beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are en bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat. De kap van de enkele bomen in de voorbeeldtuinen is niet meldingsplichtig.

8.4 Gelders Natuurnetwerk

De houtwallen aan de zuidwestelijke grens van het maisveld zijn onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk. De rest van het plangebied is geen onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk. Met de ontwikkeling blijven de houtwallen behouden en worden deze versterkt. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de GNN significant aantasten.

8.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- BIJ12. (2019). N16.03 Droog bos met productie (nieuw per 01-01-2018).
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n16-bossen-met-productiefunctie/n16-03-droog-bos-productie-nieuw-per-01-01-2018/>
- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, C. van, & Wynhoff, I. (2006). *De dagvlinders van Nederland, - Nederlandse fauna 7*. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Drok, W., (2018). *Tapuit verdwijnt als broedvogel uit Gelderland*. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Eelerwoude (2019). Najaarsonderzoek Das. Kijktuinen te Nunspeet. Eelerwoude B.V. Definitief 26 september 2019. Projectnummer 10051.
- Eelerwoude (2019). Notitie ecologische quickscan. Zonneveld Kijktuinen te Nunspeet. Eelerwoude B.V. Definitief 27 augustus 2019. Projectnummer 10097.
- Eelerwoude (2019). Toetsing Wet natuurbescherming. Kijktuinen te Nunspeet. Eelerwoude B.V. 19 juni 2019. Projectnummer 9425.
- Gemeente Nunspeet. (2019). *Begraafplaatsen en graven*.
https://www.nunspeet.nl/inwoner/begraafplaatsen-en-graven_44219/
- Landschapsbeheer Flevoland (2011). *Vleermuisvriendelijk bouwen. Een handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker*. Een samenwerking tussen Landschapsbeheer Flevoland, Zoogdierverseniging en Tauw bv. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad.
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (2019a). *Natura 2000-gebied Veluwe*.
<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=6&id=n2k57&topic=gevoeligheid>
- Mossink, J. (2019). *Notitie broedvogelchecks en nader onderzoek huismus Kijktuinen Nunspeet*. Ruimte voor Advies B.V., Vaassen.
- Provincie Gelderland. (2018a). *Omgevingsverordening, Bijlage 6 en 7: kernkwaliteiten GNN en GO*.
https://gldanders.planoview.nl/planoview/proxy/NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc07/doc/b_NL.IMRO.9925.PVOmgverordeningGC-gc07_733.pdf
- Provincie Gelderland. (2019a). *Natura2000*.
<http:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=cf084cb64bd349298e6f69a3d0937400>
- Provincie Gelderland. (2019b). *Natuurbeheerplan*.
<http:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=11002823ff9c42ad9195668fd25ffb0e>

- Provincie Gelderland. (2019c). *Kaart Gelders Natuurnetwerk*.
<https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=1c5de9624b42440b8e1af80c25add9c5>
- Provincie Gelderland. (2019d). *Webkaart Natura 2000-gebieden*.
<http:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=cf084cb64bd349298e6f69a3d0937400>
- SRO (2020) *Voortoets stikstofdepositie Kijktuinen Nunspeet*. Definitief 20 februari 2020.
Projectnummer 24.10.30
- Stichting Tijdelijke Natuur <http://www.tijdelijkenatuur.nl/tijdelijke-natuur/veelgestelde-vragen>
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.

Soortinformatie:

- www.libellennet.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vogelbescherming.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Soorten:

- Bij12 (2017). *Kennisdocument Das Meles meles*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). *Kennisdocument Kamsalamander Triturus cristatus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd¹.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*).

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

BIJLAGE 2 OVERZICHT INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Kernopgaven (2)						
Kernopgaven (1)						
Doelstelling kwaliteit						
Doelstelling oppervlakte						
Landelijke staat van instandhouding						
Habitattypen						
H2310 - Stuifzandheiden met struikheide	--	>	>	6.08	6.09	
H2320 - Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	-	=	=	6.08	6.09	
H2330 - Zandverstuivingen	--	>	>			
H3130 - Zwakgebufferde vennen	-	=	=	6.03,W		
H3160 - Zure vennen	-	=	>	5.01,W		
H3260A - Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>	6.09		
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	--	>	>	6.08	6.09	
H4030 - Droge heiden	--	>	>	6.09		
H5130 - Jeneverbesstruwelen	-	=	>	6.09		
H6230 - *Heischrale graslanden	--	>	>			
H6410 - Blauwgraslanden	--	>	>	6.04,W		
H7110B - *Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>			
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=			
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>			
H7230 - Kalkmoerassen	--	=	=			
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	>			
H9190 - Oude eikenbossen	-	>	>			
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	=	=			
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	>			

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitattypen.

Kernopgaven (3)					
Kernopgaven (2)					
Kernopgaven (1)					
Doelstelling populatie			▼		
Doelstelling kwaliteit leefgebied			▼		
Doelstelling omvang leefgebied			▼		
Landelijke staat van instandhouding			▼		
Habitatsoorten	▼				
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>	
H1083 - Vliegend hert	-	>	>	>	6.13
H1096 - Beekprik	--	>	>	>	
H1163 - Rivierdonderpad	-	>	=	>	
H1166 - Kamsalamander	-	=	=	=	
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=	
H1831 - Drijvende waterweegbree	-	=	=	=	5.01, W

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitatsoorten.

Kernopgaven (2)					
Kernopgaven (1)					
Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				▼	
Doelstelling kwaliteit leefgebied				▼	
Doelstelling omvang leefgebied				▼	
Landelijke staat van instandhouding				▼	
Broedvogelsoorten	▼				
A072 - Wespandief	+	=	=	100	
A224 - Nachtzwaluw	-	=	=	610	6.08 6.12
A229 - IJsvogel	+	=	=	30	
A233 - Draaihal	--	>	>	(her)vestiging	6.08 6.12
A236 - Zwarte Specht	+	=	=	400	
A246 - Boomleeuwerik	+	=	=	2,400	
A255 - Duinpieper	--	>	>	(her)vestiging	6.08 6.12
A276 - Roodborsttapuit	+	=	=	1100	
A277 - Tapuit	--	>	>	100	6.08 6.12
A338 - Grauwe Klauwier	--	>	>	40	

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende broedvogelsoorten.

Legenda

Habitatype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels

Landelijke staat van instandhouding

+	gunstig
-	matig gunstig
--	zeer ongunstig

Relatieve bijdrage van het gebied in Nederland

++	groot (> 15%)
+	gemiddeld (2-15%)
-	gering (< 2%)

Habitattypen

Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit

=	behoud
>	uitbreiding
= (>)	uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties
<	vermindering is toegestaan, ten gunste van met name genoemde habitatype
= (<)	achteruitgang ten gunste van ander habitatype toegestaan
> (<)	oppervlak staat in principe op uitbreiding, maar mag achteruit gaan ten gunste van ander habitatype

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels

Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie

=	behoud
>	uitbreiding/verbetering
<	vermindering is toegestaan
= (<)	achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan

Broedvogels

Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie

0	< 2%
+	2-15%
++	15-50%
+++	>50%

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl